УДК 658.012.8:338.45:691
JEL classification: L61, L74, M21, M10, D81
https://doi.org/10.31891/dsim-2026-16(11)

ДІАГНОСТИКА УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ІЗ ВИРОБНИЦТВА БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ І ВИРОБІВ З ПОЗИЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

САМБОРСЬКА Оксана
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічно-правових дисциплін факультету права, публічного управління і менеджменту,
Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського
https://orcid.org/0000-0002-1911-9138
e-mail: o.samborska@vspu.edu.ua

У статті досліджено умови функціонування та основні тенденції розвитку підприємств із виробництва будівельних матеріалів і виробів у контексті забезпечення їх економічної безпеки. Метою дослідження є визначення тенденцій розвитку зазначених підприємств та ідентифікація загроз їх діяльності. Проаналізовано динаміку кількості діючих суб'єктів господарювання України у 2010–2024 рр. та підприємств за групами КВЕД 23.2, 23.3, 23.5, 23.6 і 25.1. Досліджено показники реалізації продукції, чистого доходу, собівартості, фінансових результатів, рентабельності та кадрового забезпечення за 2014–2025 рр. Встановлено довгострокове скорочення кількості виробників будівельних матеріалів і виробів, істотне погіршення результатів їх діяльності у 2022 р. та нерівномірне відновлення у 2023–2024 рр. Виявлено високу витратомісткість виробництва, нестабільність прибутковості та скорочення кадрового потенціалу. Обґрунтовано, що основними загрозами економічній безпеці підприємств є воєнні ризики, порушення логістичних зв'язків, дефіцит ресурсів і персоналу та залежність від зовнішніх кризових чинників. Наголошено на необхідності підвищення адаптивності бізнес-процесів, контролю витрат, диверсифікації постачання та підтримання безперервності виробництва.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, будівельні матеріали і вироби, промислові підприємства, діагностика, тенденції розвитку, загрози, бізнес-процеси, фінансова стійкість.

DIAGNOSTICS OF OPERATING CONDITIONS AND MAIN DEVELOPMENT TRENDS OF CONSTRUCTION MATERIALS AND PRODUCTS MANUFACTURING ENTERPRISES FROM THE PERSPECTIVE OF ECONOMIC SECURITY

SAMBORSKA Oksana
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University

The article examines the operating conditions and key development trends of enterprises manufacturing construction materials and products in Ukraine from the perspective of economic security. The aim is to identify development trends and threats. The study analyses changes in the number of active business entities in Ukraine during 2010–2024 and manufacturers classified under economic activity groups 23.2, 23.3, 23.5, 23.6 and 25.1. Sales volumes, net revenue, cost of sales, net profit or loss, profitability and employment are assessed for 2014–2025. The results reveal a long-term reduction in the number of construction materials manufacturers, from 11,779 in 2010 to 6,505 in 2024. The sharp decline in 2022 was followed by a partial and uneven recovery in 2023–2024. The largest groups produce concrete, gypsum and cement products and metal structures. Despite improvements in sales and financial performance, high production costs, unstable profitability and declining employment continue to undermine economic security. Higher sales values may partly reflect inflation rather than real output growth. The principal threats include war-related disruption, damaged production capacity, unstable logistics, shortages of energy and labour, and exposure to external crises. The findings highlight the need for adaptive business processes, stronger cost management, diversification of raw material and energy supplies, preservation of human resources and measures to ensure production continuity. Further research should assess enterprises' capacity to maintain resilient production processes under persistent risks.

Keywords: enterprise economic security, construction materials and products, industrial enterprises, diagnostics, development trends, threats, business processes, financial resilience.

Стаття надійшла до редакції / Received 14.09.2026
Прийнята до друку / Accepted 17.10.2026
Опубліковано / Published 26.11.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.0

© САМБОРСЬКА Оксана

*ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Вітчизняні підприємства функціонують у надзвичайно нестабільному середовищі. Воєнний стан, трансформація ринків, порушення логістичних зв'язків, дефіцит кадрів, зростання витрат та безпекові ризики негативно впливають на результативність їх діяльності, фінансову стійкість та здатність підтримувати безперервність бізнес-процесів. За таких умов економічна безпека підприємства залежить від його спроможності адаптувати бізнес-процеси до змін зовнішнього середовища, забезпечувати раціональне

використання ресурсів, оптимізувати витрати, підтримувати стабільність виробництва та/або надання послуг, забезпечувати потреби розвитку, а також зберігати конкурентні позиції на ринку.

Необхідно відмітити, що оцінювання стану управління бізнес-процесами у забезпеченні економічної безпеки підприємства доцільно розпочати з діагностики загального стану та тенденцій функціонування підприємств України. Справа в тому, що ефективність управління бізнес-процесами безпосередньо проявляється у результатах діяльності підприємств, зокрема у здатності забезпечувати стійкість і безперервність функціонування, адаптуватися до зміни зовнішнього середовища, підтримувати належний рівень ринкової активності та ресурсної збалансованості, що безпосередньо впливає на економічну безпеку таких суб'єктів господарювання.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика забезпечення економічної безпеки промислових підприємств тривалий час висвітлюється у працях таких науковців, як: Васильців Т., Гавловська Н., Гарафонова О., Мельник С., Козаченко Г., Овчаренко Є., Погорелов Ю., Рудніченко Є., Франчук В. [1-9] та інших. В умовах зростаючої потреби у будівельних матеріалах та виробах, забезпечення економічної безпеки функціонування таких суб'єктів потребує подальших досліджень на основі грунтовного аналізу їх діяльності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є визначення основних тенденцій розвитку підприємств із виробництва будівельних матеріалів і виробів та ідентифікація загроз їх діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Сучасні реалії війни обумовлюють кардинальні зміни умов функціонування більшості суб'єктів господарювання. Загальне уявлення про динаміку активності підприємств України дає аналіз кількості діючих суб'єктів господарювання без урахування банків, представлений на рис. 1.

Як свідчать дані рис. 1, динаміка кількості суб'єктів господарювання в Україні протягом 2010–2024 рр. характеризується значними коливанням. У 2010 р. їх загальна кількість становила 2183928 од., із яких 1805118 од. або 82,65% припадало на фізичних осіб-підприємців. Упродовж 2011–2012 рр. спостерігається істотне скорочення підприємницької активності, зокрема загальна кількість діючих суб'єктів господарювання зменшилася до 1600127 од. у 2012 р., тобто на 26,73% порівняно з 2010 р.

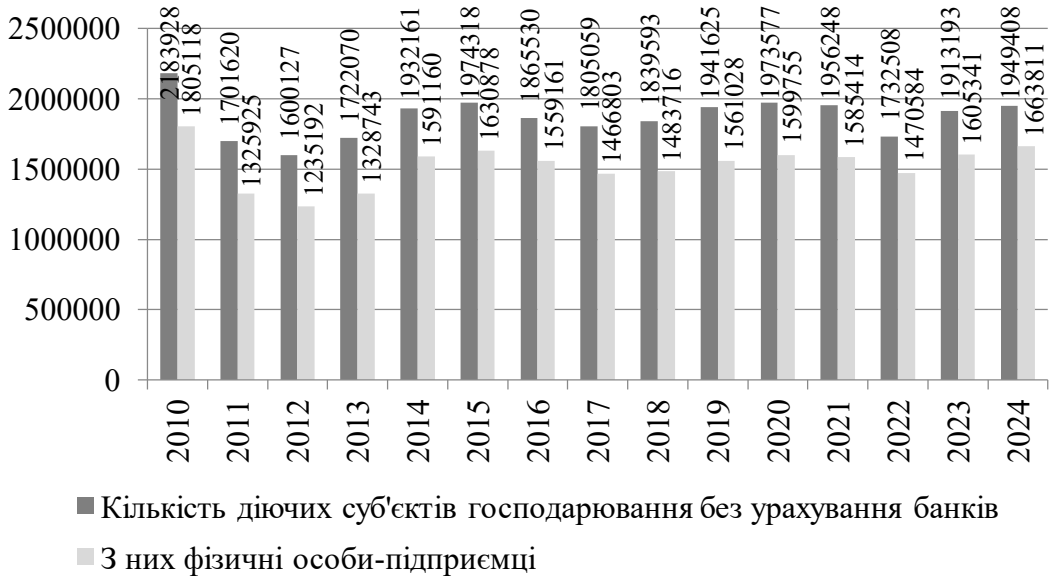

Рис. 1. Динаміка кількості діючих суб'єктів господарювання в Україні без урахування банків протягом 2010–2024 рр., од.*
*побудовано автором за [10]

У 2013–2015 рр. відбувалося поступове відновлення кількості суб'єктів господарювання, зокрема у 2015 р. їх чисельність склала 1974318 од., що на 23,38% перевищило показник 2012 р. Разом з тим у 2016–2017 рр. знову спостерігається спадна тенденція, унаслідок чого у 2017 р. кількість діючих суб'єктів господарювання скоротилася до 1805059 од.

У 2018–2020 рр. підприємницький сектор демонстрував поступове відновлення, а у 2020 р. загальна кількість суб'єктів господарювання становила 1973577 од., хоча у 2021 р. їх чисельність зменшилася до 1956248 од. Найбільш відчутне скорочення за весь аналізований період спостерігалося у 2022 р., коли загальна кількість

діючих суб'єктів господарювання склала 1732508 од., що на 20,67% порівняно з 2010 р. або на 11,44% порівняно з 2021 р. Така динаміка відображає негативний вплив повномасштабної війни, втрату виробничих потужностей, релокацію бізнесу, ускладнення логістики тощо.

У 2023–2024 рр. спостерігалося відновлення підприємницької активності, зокрема у 2024 р. чисельність діючих суб'єктів господарювання зросла до 1949408 од., що на 12,52% більше порівняно з 2022 р., хоча цей показник на 10,74% є меншим у порівнянні з 2010 р.

Наведена динаміка відображає загальні тенденції функціонування підприємницького сектору України, однак рівень вразливості, характер загроз і особливості управління бізнес-процесами суттєво відрізняються залежно від виду економічної діяльності. У межах цього дослідження подальший аналіз буде зосереджено на підприємствах, що здійснюють виробництво будівельних матеріалів і виробів. Вибір саме цієї групи підприємств зумовлений тим, що їх діяльність має важливе значення для забезпечення функціонування будівельного ринку, відновлення пошкодженої інфраструктури, житлового будівництва та післявоєнної відбудови України. Варто зазначити, що підприємства з виробництва будівельних матеріалів і виробів характеризуються високою ресурсомісткість, залежністю від постачання сировини, енергетичних ресурсів, стану основних засобів, кадрового потенціалу, логістичного забезпечення тощо, що посилює значущість управління їх бізнес-процесами в контексті забезпечення економічної безпеки.

Відповідно до КВЕД-2010 до досліджуваної сукупності віднесено підприємства, основний вид діяльності яких належить до груп, наведених у табл. 1.

Таким чином, досліджувана сукупність охоплює підприємства, продукція яких безпосередньо використовується під час спорудження, реконструкції, ремонту та відновлення житлових, промислових й інфраструктурних об'єктів.

Таблиця 1

Групи підприємств із виробництва будівельних матеріалів і виробів відповідно до КВЕД-2010*

Група	Назва та характеристика виду економічної діяльності
23.2	Назва – виробництво вогнетривких виробів Характеристика – виробництво вогнетривких виробів, призначених для використання в умовах високих температур. До цієї групи належать виробництво вогнетривкої цегли, блоків, плит, цементів, розчинів і бетонів
23.3	Назва – виробництво будівельних матеріалів із глини Характеристика – виробництво будівельних матеріалів із випаленої глини, зокрема керамічної цегли, черепиці, плитки, труб та інших виробів, що застосовуються у житловому, промисловому та інфраструктурному будівництві
23.5	Назва – виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей Характеристика – виробництво цементу, вапна, гіпсу та сумішей на їх основі. Продукція цієї групи є базовою сировиною для виготовлення бетонів, будівельних розчинів та інших матеріалів загальнобудівельного призначення
23.6	Назва – виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу Характеристика – виготовлення бетонних, цементних і гіпсових виробів для будівництва, зокрема залізобетонних конструкцій, блоків, плит, панелей, труб, готових бетонних розчинів, сухих будівельних сумішей і виробів із волокнистого цементу
25.1	Назва – виробництво будівельних металевих конструкцій і виробів Характеристика – виробництво металевих конструкцій і виробів будівельного призначення, зокрема каркасів, опор, металевих дверей, вікон, рам, секцій та інших конструктивних матеріалів для житлових, промислових та інфраструктурних об'єктів

*сформовано автором із використанням [11, 12]

Для оцінювання масштабів і тенденцій розвитку підприємств із виробництва будівельних матеріалів і виробів доцільно далі проаналізувати кількість діючих підприємств, основний вид економічної діяльності яких належить до груп КВЕД-2010 23.2, 23.3, 23.5, 23.6 та 25.1 (рис. 2). Відповідні дані дадуть змогу визначити динаміку чисельності виробників будівельних матеріалів і виробів, встановити періоди скорочення та відновлення їхньої діяльності, а також оцінити вплив кризових явищ і воєнного стану на стійкість підприємств досліджуваної галузі.

Як свідчать дані, що наведені на рис. 2, загальна кількість діючих підприємств, віднесених до досліджуваних груп КВЕД протягом аналізованого періоду, істотно скоротилася. У 2010 р. їх загальна кількість становила 11779 од., у 2014 р. – 9471 од. а вже у 2024 р. 6505 од. Отже, у довгостроковому періоді спостерігається скорочення чисельності підприємств-виробників будівельних матеріалів і виробів.

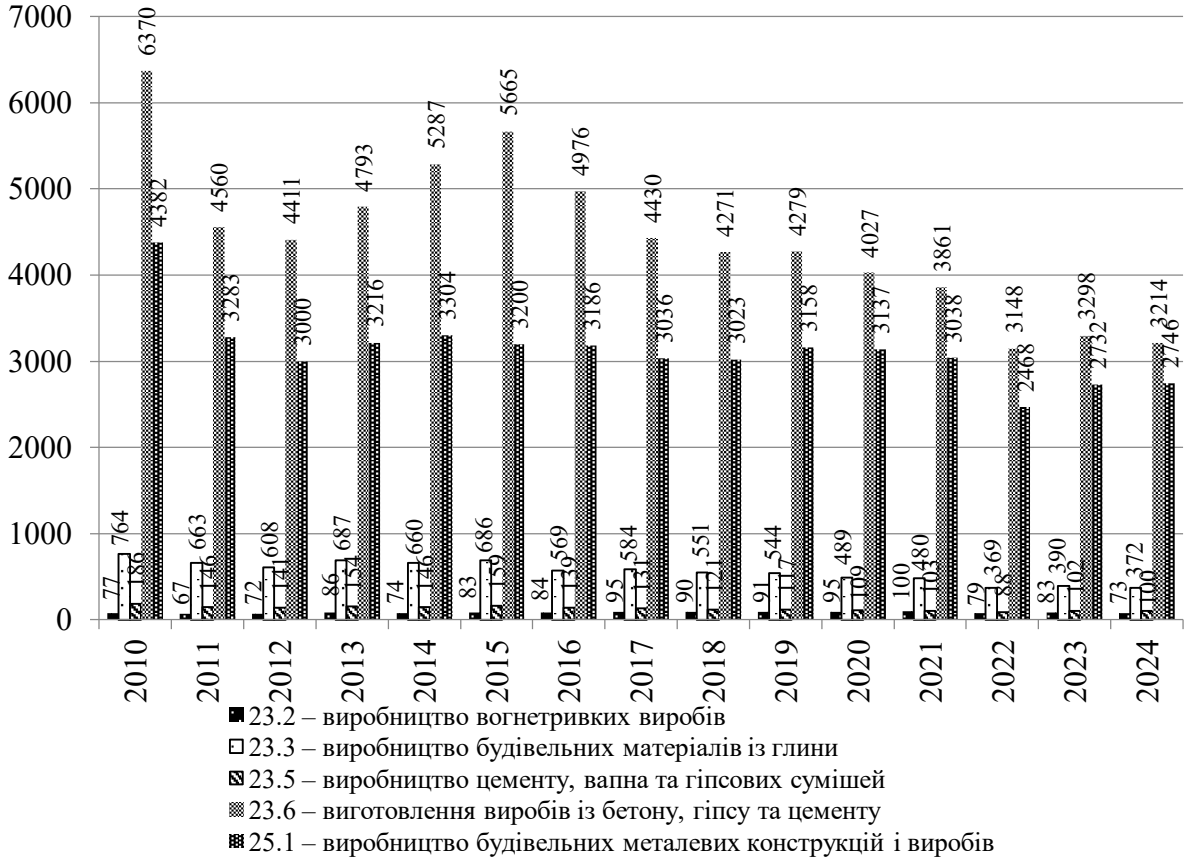

Рис. 2. Динаміка кількості діючих виробників будівельних матеріалів і виробів протягом 2010–2024 рр., од.*
*побудовано автором за [10]

Найбільш суттєве скорочення спостерігається у 2011 р. у порівнянні з 2010 р. на 25,98%, або їх кількість зменшилася з 11779 од. до 8719 од. У 2013–2015 рр. спостерігається часткове відновлення їх чисельності, зокрема зростання становило у 2013 р. – 5,88%, у 2014 р. – 5,99% та у 2015 р. – 3,4%, однак досягти рівня 2010 р. не вдалося.

Починаючи з 2016 р. формується переважно спадна динаміка, зокрема кількість підприємств зменшилася з 8954 од. у 2016 р. до 7582 од. у 2021 р. Найбільше скорочення діючих виробників будівельних матеріалів і виробів відбулося у 2022 р., коли їх чисельність становила 6152 од., що на 18,9% менше у порівнянні з 2021 р. Таке скорочення пов'язане з початком повномасштабної війни, що зумовило що супроводжувалося руйнуванням виробничих потужностей, втратою частини ринків збуту, ускладненням логістичних зв'язків, дефіцитом енергетичних і трудових ресурсів, а також зростанням безпекових ризиків.

У 2023 р. кількість діючих підприємств зросла до 6605 од., що свідчить про пристосування вітчизняних підприємств до нових реалій та про певне відновлення підприємницької активності. Водночас уже у 2024 р. спостерігається зменшення – до 6505 од., приріст становить 5,74% порівняно з 2022 р.

Найчисельнішою протягом усього досліджуваного періоду залишається група 23.6 – виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу, зокрема у 2010 р. до неї належало 6370 підприємств, або 54,08% від загальної кількості досліджуваних підприємств, а у 2024 р. – 3214 підприємств, або 49,4% від загальної кількості досліджуваних підприємств. Таким чином, кількість підприємств цієї групи підтверджує їх визначальну роль у структурі підприємств з виробництва будівельних матеріалів і виробів. Другою за чисельністю була група 25.1 – виробництво будівельних металевих конструкцій і виробів. Кількість підприємств цієї групи скоротилася з 4382 од. у 2010 р. до 2746 од. у 2024 р., або на 37,33%. Водночас їх частка у загальній сукупності досліджуваних підприємств зросла з 37,2% у 2010 р. до 42,21% у 2024 р.

У групі 23.3 – виробництво будівельних матеріалів із глини кількість підприємств скоротилася з 764 од. у 2010 р. до 372 од. у 2024 р., або на 51,31%, що є найбільшим відносним скороченням серед досліджуваних груп. Чисельність підприємств групи 23.5 – виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей зменшилася з 186 од. у 2010 р. до 100 од. у 2024 р. (або на 46,2%). Група 23.2 – виробництво вогнетривких виробів – є найменш чисельною. Кількість підприємств цієї групи коливалася з 67 од. до 100 од, максимальне значення спостерігалося у 2021 р., а мінімальне – у 2011 р. У 2024 р. діяло 73 підприємства цієї групи, що лише на 5,19% менше порівняно з 2010 р. Отже, незважаючи на незначну чисельність, група 23.2 характеризується відносною стабільністю у довгостроковій динаміці порівняно з іншими досліджуваними підприємствами.

Виявлене скорочення кількості діючих підприємств свідчить про звуження організаційної бази виробництва будівельних матеріалів і виробів. Разом з тим динаміка чисельності підприємств досліджуваних

груп не дає змоги оцінити умови їх функціонування, економічні результати й здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам. Зменшення чисельності підприємств може супроводжуватися скороченням обсягів виробництва та зайнятості, концентрацією діяльності на більш продуктивних суб'єктах господарювання тощо. Тому для комплексної діагностики стану підприємств із виробництва будівельних матеріалів і виробів необхідно проаналізувати основні показники їх діяльності, зокрема для початку проаналізуємо показники результативності та кадрового забезпечення (табл. 2).

Таблиця 2

Основні показники результативності та кадрового забезпечення підприємств із виробництва будівельних матеріалів і виробів за групами КВЕД-2010 протягом 2014–2025 рр.*

Група	Роки / Показники								
	2014	2016	2018	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств, тис.грн									
23.2	1859146,7	2694552,5	4879113,9	4556966,5	5979029,8	2905702,4	3986433,6	4737956,2	5672822,1
23.3	5372785,9	7133135,0	9483257,7	9019032,5	11752956,3	6556003,3	10038512,5	9905982,2	10880039,3
23.5	8184438,5	13579593,7	18042335,0	21713444,2	26097700,6	15936916,3	25362510,3	30053345,8	37790090,6
23.6	13433373,0	24519805,5	36970135,1	45490373,2	61115339,5	34159535,9	52251360,8	61220860,3	83855760,9
25.1	5801508,3	8833735,3	17624708,4	18255294,2	29307930,1	21118786,7	31247311,4	29432183,5	41504140,6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн									
23.2	1835801,1	2690058,7	4822345,0	4546527,0	5730964,2	2702116,0	3992176,2	4829239,2	д.в.
23.3	5386728,1	7119642,7	9483507,1	9042966,1	11697103,8	6559367,8	10089389,9	10015062,7	д.в.
23.5	8187866,5	13579175,1	17750262,4	21870704,5	25792669,3	15764551,9	25325474,6	30534255,5	д.в.
23.6	13441133,8	24381864,5	36753690,8	45046095,0	59556604,9	33622651,4	52193382,9	64143069,5	д.в.
25.1	5863274,5	8758783,1	17573767,4	17960851,3	28129232,8	19392136,4	30615296,4	31919533,4	д.в.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн									
23.2	1570251,6	2210225,9	3994515,7	3972530,5	5082738,2	2375491,1	3416961,5	4141935,3	д.в.
23.3	4092610,9	5500099,2	7584536,0	7114987,9	9612120,9	5513884,6	7314410,8	7627742,0	д.в.
23.5	6282208,2	9737147,7	14682542,1	15068349,9	18981650,3	13234880,4	18662260,3	21892199,7	д.в.
23.6	10864071,8	19906058,3	30220234,0	36227675,8	49321296,0	27783059,5	41025368,6	50432575,4	д.в.
25.1	5046805,8	7667459,4	15059027,0	15156276,3	24504211,5	16706092,6	26552011,1	27122313,2	д.в.
Чистий прибуток (збиток), тис.грн									
23.2	-161206,4	111591,2	186650,3	-163304,2	43789,0	-76480,0	-93979,6	234569,5	д.в.
23.3	-1598838,0	-90709,5	918998,5	-639867,9	1057388,4	-1622530,9	424176,0	-41104,2	д.в.
23.5	-4828147,8	-1048652,1	-372398,8	-1022201,0	3924606,4	-5293837,7	1007442,7	1753238,3	д.в.
23.6	-1277027,2	364174,4	1392601,4	1289643,7	3060942,8	-1223476,7	3004990,3	3552979,9	д.в.
25.1	-734126,5	-388149,0	626875,1	228941,6	1171008,7	446648,2	1283332,6	1057759,4	д.в.
Кількість зайнятих працівників на підприємствах, осіб									
23.2	6612	5068	5854	5122	5475	3067	2522	2311	2019
23.3	15748	14416	13426	11736	11815	8150	6872	6524	6247
23.5	8486	7104	7594	7211	7259	5650	4961	5061	5314
23.6	31844	30712	31731	31066	33045	26766	22796	23060	25295
25.1	18124	14422	17400	18891	20829	15413	14064	13310	15261
Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств, %									
23.2	-9,2	5,9	6,1	-1,7	0,6	-1,5	-0,7	7,4	д.в.
23.3	-6,9	5,1	10,4	6,2	9,7	-13,9	10,7	8,0	д.в.
23.5	-21,6	4,4	5,3	24,3	21,2	3,2	20,1	22,3	д.в.
23.6	-2,0	4,7	5,2	5,1	6,8	-0,7	9,8	8,4	д.в.
25.1	-4,9	0,4	6,6	3,2	5,8	3,9	5,8	5,8	д.в.
Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств, %									
23.2	-7,2	4,0	3,8	-3,3	0,7	-2,6	-2,2	5,0	д.в.
23.3	-16,0	-1,1	9,0	-6,0	8,4	-18,0	4,2	-0,4	д.в.
23.5	-32,4	-6,3	-1,9	-4,3	16,3	-24,0	4,0	5,7	д.в.
23.6	-8,1	1,4	3,7	2,8	5,1	-3,2	5,7	5,6	д.в.
25.1	-9,9	-3,9	3,5	1,2	4,1	2,2	4,2	3,3	д.в.

[1]д.в. – дані відсутні

*сформовано автором за [13, 14, 15]

Дані табл. 2 свідчать, що протягом аналізованого періоду досліджувані підприємства із виробництва будівельних матеріалів і виробів функціонували в умовах значної нестабільності, яка проявляється у різких коливаннях обсягів реалізації, фінансових результатів, рівня рентабельності та чисельності зайнятих працівників. Особливо значним є погіршення показників у 2022 р., після якого у 2023–2024 рр. спостерігалося часткове відновлення більшості досліджуваних груп. Сукупний обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) досліджуваних підприємств за п'ятьма групами КВЕД збільшився з 34651252,4 тис.грн у 2014 р. до 179702853,5 тис.грн у 2024 р. Найбільші масштаби діяльності протягом усього періоду характерні для підприємств груп 23.6 та 25.1, які формували основну частину чистого доходу.

До 2021 р. у більшості підприємств досліджуваних груп КВЕД спостерігалося зростання обсягів реалізації та чистого доходу. У 2022 р. відбулося суттєве скорочення результативності діяльності підприємств, зокрема чистий дохід за групою 23.2 зменшився з 5730964,2 тис.грн у 2021 р. до 2702116 тис.грн, групою 23.3 – з 11697103,8

тис.грн у 2021 р. до 6559367,8 тис.грн, групою 23.5 – з 25792669,3 тис.грн у 2021 р. до 15764551,9 тис.грн, групою 23.6 – з 59556604,9 тис.грн у 2021 р. до 33622651,4 тис.грн у 2022 р., групою 25.1 – з 28129232,8 тис.грн до 19392136,4 тис.грн. Така динаміка свідчить про значний вплив воєнних ризиків, порушення логістичних і виробничих процесів, зростання ресурсних обмежень, скорочення попиту тощо.

У 2023–2024 рр. відбулося відновлення обсягів діяльності досліджуваних підприємств. Найвищі темпи зростання продемонстрували підприємства груп 23.5 та 23.6, зокрема їх чистий дохід у 2024 р. становив 30534255,5 тис.грн та 64143069,5 тис.грн. Водночас зростання вартісних показників не слід однозначно трактувати як реальне розширення виробництва, оскільки воно частково зумовлене інфляцією та підвищенням цін на сировину, енергетичні ресурси і готову продукцію.

Порівняння чистого доходу із собівартістю реалізованої продукції свідчить про високу витратомісткість діяльності досліджуваних підприємств. Найбільш значні абсолютні витрати характерні для груп 23.6 і 25.1, що зумовлено масштабами їх виробництва. У 2024 р. собівартість продукції досліджуваних підприємств групи 23.6 становила 50432575,4 тис.грн або близько 78,6% чистого доходу, а у групі 25.1 – 27122313,2 тис.грн, або близько 85,0%. Для групи 23.5 відповідне співвідношення становило близько 71,7%, що частково пояснює вищий рівень операційної рентабельності цього виду діяльності.

Фінансові результати досліджуваних підприємств характеризуються нестійкістю, зокрема вони всі були збитковими у 2014 р., лише у 2021 р. всі вони отримали чистий прибуток. У 2022 р. майже всі досліджувані підприємства отримали чисті збитки, зокрема деталізовано за групами: 23.2 – (-76480,0) тис.грн, 23.3 – (-1622530,9) тис.грн, 23.5 – (-5293837,7) тис.грн та 23.6 – (-1223476,7) тис.грн. У 2023–2024 рр. більшість досліджуваних підприємств відновили прибутковість, хоча підприємства групи 23.3 мали від'ємний фінансовий результат. Це вказує на нерівномірну здатність підприємств адаптувати свої бізнес-процеси до кризових умов.

Показники рентабельності підтверджують також зазначені тенденції. Найвищу рентабельність операційної діяльності у 2024 р. мали підприємства групи 23.5 – 22,3%, а за групами 23.6 і 25.1 вона становила відповідно 8,4% і 5,8%. Водночас різниця між рентабельністю операційної та всієї діяльності свідчить про негативний вплив інших витрат на кінцеві результати.

Негативною тенденцією є скорочення кадрового потенціалу, зокрема у 2014–2024 рр. кількість зайнятих зменшилася в усіх групах, особливо у 23.2, 23.3 та 25.1. У 2025 р. у групах 23.5, 23.6 та 25.1 спостерігалося певне відновлення зайнятості, однак у групах 2.32 і 23.3. скорочення продовжилося.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, результати аналізу свідчать про суперечливі тенденції розвитку підприємств із виробництва будівельних матеріалів і виробів. З одного боку, у 2023–2024 рр. відбулося відновлення їх обсягів реалізації, чистого доходу, прибутковості та операційної рентабельності. З іншого боку, зберігаються суттєві ризики для економічної безпеки досліджуваних підприємств, що пов'язані із скороченням кількості зайнятих працівників, нестабільністю фінансових результатів, високою витратомісткістю виробництва, нерівномірністю відновлення окремих груп підприємств і залежністю результатів діяльності від зовнішніх кризових чинників.

Виявлені тенденції свідчать, що забезпечення економічної безпеки підприємств досліджуваної сфери потребує підвищення адаптивності їх бізнес-процесів, посилення контролю за витратами, диверсифікації постачальників сировини та енергоресурсів, збереження кадрового потенціалу і формування механізмів підтримання безперервності виробництва. Водночас проаналізовані показники не дають повного уявлення про спроможність підприємств підтримувати стабільність виробничих бізнес-процесів і забезпечувати належний рівень економічної безпеки, що потребує подальших досліджень.

Література

1. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Микитин О. З. Методико-прикладні аспекти управління ресурсним забезпеченням в системі економічної безпеки промислових підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2025. Т. 338, № 1. С. 64–68. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-8
2. Гавловська Н. І., Матюх С. А., Любохинець Л. С. Оцінювання стану економічної безпеки промислового підприємства. Development Service Industry Management. 2023. № 1. С. 6–12. DOI: https://doi.org/10.31891/dsim-2023-1(1)
3. Гарафонова О. І., Янковой Р. В., Дворник І. В. Ресурсне забезпечення в системі економічної безпеки підприємства: виклики сучасного глобального безпекового середовища та економічних конфліктів. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2025. Т. 338, № 1. С. 35–42. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-4
4. Козаченко Г. В., Погорелов Ю. С. Загроза діяльності підприємства як імперативне поняття економічної безпекології мікрорівня. Вчені записки Університету «КРОК». 2019. № 1 (53). С. 161–170. DOI: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-161-170

5. Рудніченко Є. М., Яремчук О., Гайдук О., Петяк А. Економічна безпека підприємства: теоретичні основи і сучасний погляд. Development Service Industry Management. 2024. № 4. С. 316–320. DOI: https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8(47)

6. Мельник С. І. Дослідження викликів, ризиків, загроз та небезпеки в системі забезпечення фінансової безпеки підприємства. Причорноморські економічні студії. 2019. DOI: https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-4-25

7. Овчаренко Є. І., Севост'янов В. С. Нематеріальні ресурси як елемент потенціалу системи економічної безпеки підприємства: склад і властивості. Бізнес Інформ. 2025. № 5. С. 450–463. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-450-463

8. Погорелов Ю. С., Козаченко Г. В. Загроза діяльності підприємства як імперативне поняття економічної безпекології мікрорівня. Вчені записки Університету «КРОК». 2019. № 1 (53). С. 161–170. DOI: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-161-170

9. Франчук В. І., Мельник С. І. Забезпечення економічної безпеки в рамках підвищення конкурентоспроможності підприємства. Наука і техніка сьогодні. 2023. № 9 (23). С. 231–239. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9(23)-231-239.

10. Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2010-2024). URL: https://ukrstat.gov.ua/

11. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 : національний класифікатор України : затв. наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 № 457. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vb457609-10

12. Про затвердження Методологічних основ та пояснень до позицій Класифікації видів економічної діяльності : наказ Державного комітету статистики України від 23.12.2011 № 396. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0396832-11

13. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств. URL: https://stat.gov.ua/uk/datasets/pokaznyky-diyalnosti-pidpryyemstv

14. Кількість зайнятих працівників на підприємствах. URL: https://stat.gov.ua/uk/datasets/pokaznyky-diyalnosti-pidpryyemstv

15. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010-2024). URL: https://ukrstat.gov.ua/

References

1. Vasyltsiv T. H., Lupak R. L., Mykytyn O. Z. Metodyko-prykladni aspekty upravlinnia resursnym zabezpechenniam v systemi ekonomichnoi bezpeky promyslovykh pidpryiemstv. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky. 2025. T. 338, № 1. S. 64–68. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-8

2. Havlovska N. I., Matiukh S. A., Liubokhynets L. S. Otsiniuvannia stanu ekonomichnoi bezpeky promyslovoho pidpryiemstva. Development Service Industry Management. 2023. № 1. S. 6–12. DOI: https://doi.org/10.31891/dsim-2023-1(1)

3. Harafonova O. I., Yankovoi R. V., Dvornyk I. V. Resursne zabezpechennia v systemi ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstva: vyklyky suchasnoho hlobalnoho bezpekovoho seredovyshcha ta ekonomichnykh konfliktiv. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky. 2025. T. 338, № 1. S. 35–42. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-4

4. Kozachenko H. V., Pohorelov Yu. S. Zahroza diialnosti pidpryiemstva yak imperatyvne poniattia ekonomichnoi bezpekolohii mikrorivnia. Vcheni zapysky Universytetu «KROK». 2019. № 1 (53). S. 161–170. DOI: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-161-170

5. Rudnichenko Ye. M., Yaremchuk O., Haiduk O., Petiak A. Ekonomichna bezpeka pidpryiemstva: teoretychni osnovy i suchasnyi pohliad. Development Service Industry Management. 2024. № 4. S. 316–320. DOI: https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8(47)

6. Melnyk S. I. Doslidzhennia vyklykiv, ryzykiv, zahroz ta nebezpeky v systemi zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpryiemstva. Prychornomorski ekonomichni studii. 2019. DOI: https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-4-25

7. Ovcharenko Ye. I., Sevostianov V. S. Nematerialni resursy yak element potentsialu systemy ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstva: sklad i vlastyvosti. Biznes Inform. 2025. № 5. S. 450–463. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-450-463

8. Pohorelov Yu. S., Kozachenko H. V. Zahroza diialnosti pidpryiemstva yak imperatyvne poniattia ekonomichnoi bezpekolohii mikrorivnia. Vcheni zapysky Universytetu «KROK». 2019. № 1 (53). S. 161–170. DOI: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-161-170

9. Franchuk V. I., Melnyk S. I. Zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky v ramkakh pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpryiemstva. Nauka i tekhnika sohodni. 2023. № 9 (23). S. 231–239. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9(23)-231-239

10. Kilkist diiuchykh subiektiv hospodariuvannia za vydamy ekonomichnoi diialnosti (2010-2024). URL: https://ukrstat.gov.ua/

11. Klasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diialnosti DK 009:2010 : natsionalnyi klasyfikator Ukrainy : zatv. nakazom Derzhavnoho komitetu Ukrainy z pytan tekhnichnoho rehuliuvannia ta spozhyvchoi polityky vid 11.10.2010 № 457. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vb457609-10

12. Pro zatverdzhennia Metodolohichnykh osnov ta poiasnen do pozytsii Klasyfikatsii vydiv ekonomichnoi diialnosti : nakaz Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy vid 23.12.2011 № 396. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0396832-11

13. Obsiah realizovanoi produktsii (tovariv, posluh) pidpryiemstv. URL: https://stat.gov.ua/uk/datasets/pokaznyky-diyalnosti-pidpryyemstv

14. Kilkist zainiatykh pratsivnykiv na pidpryiemstvakh. URL: https://stat.gov.ua/uk/datasets/pokaznyky-diyalnosti-pidpryyemstv

15. Chystyi prybutok (zbytok) pidpryiemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpryiemstva (2010-2024). URL: https://ukrstat.gov.ua/